

Intervju “Euro-Blica” sa gospodinom Vilfredom Martensom

Euro Blic:Šta konkretno donosi reforma policije u BiH, njene prednosti i eventualni nedostaci?

Izveštaj Komisije za restruktuiranje policije (PRC), koji sam podneo visokom predstavniku i premijeru Terziću, će predstavljati značajan napredak za građane Bosne i Hercegovine. U ovom trenutku se mogu setiti pet značajnih prednosti.

Prvo, reforma će aktivnosti kriminalaca učiniti mnogo težim. U ovom trenutku vaša policija je u lošijem položaju u poređenju sa kriminalcima koji svoje aktivnosti provode bez ometanja širom BiH.

Drugo, reforma će omogućiti značajne uštede u administraciji policije, što znači da ćete biti u mogućnosti da preusmerite budžetska sredstva za zadovoljenje hitnih potreba vašeg društva ili, na primer, da povećate izdvajanja za škole i bolnice.

Treće, reforma znači da će vaši policajci i policajke imati bolji pristup modernoj tehnologiji – da li vam je poznato da, na primer, u Doboju ne postoji digitalna baza podataka ili digitalizovana baza otisaka prstiju?

Četvrto, reforma policije će po prvi put pokazati da policija u Republici Srpskoj obavlja isto tako važan posao kao i njihove kolege u Federaciji tako što će izjednačiti plate i uslove rada za policijske službenike bilo gde da oni rade u BiH.

Na kraju i ključno, reforma policije je zahtev koji je

postavila Evropska unija. Dozvolite mi da vas upozorim da Evropa neće spustiti svoje standarde u ovom pitanju; evropski poreski obveznici se jednako boje kriminala kao i poreski obveznici u BiH. Evropska unija neće primiti u članstvo zemlju koja ne može postići bezbednost u svom domaćinstvu.

Euro Blic: Da li je reforma napravljena po uzoru na ostale evropske zemlje i da li je njen glavni cilj centralizacija policijskih snaga?

Tokom šest meseci intenzivnog rada Komisija za restruktuiranje policije je izučavala policijske sisteme u nekoliko evropskih zemalja, uključujući belgijski sistem. Mi u Belgiji smo izvršili reformu policije pre nekoliko godina. Različite evropske zemlje su naklonjene više ili manje centralizovanom sistemu, ali reforma predložena u BiH uvrštava elemente koji su uobičajeni za većinu policijskih sistema u Evropi.

Te elemente je izložila Evropska unija i predlozi koje je dala Komisija slede tri ključna elementa reforme policije. Prvo, nadležnost za sva pitanja koja se tiču zakonskih propisa i budžeta u domenu policije mora biti prenesena na državni nivo. Drugo, rad policije na lokalnom nivou se sprovodi u lokalnim područjima koja su utvrđena na osnovu funkcionalnih policijskih a ne političkih kriterija. I, na kraju, budući sistem mora štititi policiju protiv nedoličnog mešanja politike.

Ovo su zahtevi Evropske unije i minimalna osnova za delotvoran sistem koji je u stanju da se bori protiv kriminala na celoj teritoriji BiH. Pa ipak to ne znači da će policijske operacije biti centralizovane. Policijski rad na lokalnom nivou se obavlja putem decentralizovanih lokalnih policijskih područja i predloženi model povećava uključenost lokalne zajednice u nadzor nad radom policije.

Euro Blic: Da li u bilo kojoj verziji reforme ima mesta za opstanak entitetskih MUP-ova i šta bi u budućnosti bili

njihovi zadaci i nadležnost?

Bilo je mnogo nesporazuma u vezi s tim pitanjem. Moram biti potpuno jasan: Komisija za restrukturiranje policije u svome izveštaju ne tvrdi da entitetska ministarstva unutrašnjih poslova moraju biti ukinuta. Izveštaj samo predlaže uspostavljanje sistema policije kojim će se upravljati sa državnog nivoa, što je, prema mom mišljenju, najbolje rešenje za uklanjanje sistemskih nedostataka u postojećem sistemu. Organizacija policije u BiH previše je složena, preskupa, i nije efikasna.

Euro Blic: Da li će reforma biti sprovedena uz često spominjani konsenzus, ako se jedna strana – RS, uporno protivi njenim glavnim odrednicama?

Racionalizacija policijskih struktura je uslov koji je Evropska unija definisala i koji BiH mora ispuniti kako bi krenula u narednu fazu procesa pridruživanja Evropskoj uniji, a to je otpočinjanje pregovora za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Zvaničnici Evropske unije su veoma jasno stavili na znanje da će BiH ispuniti ovaj uslov tek kada se usvoji sistem organizacije policije sa tri elementa o kojima sam maločas govorio. Dakle, vaši političari moraju napraviti taj izbor i dogovoriti rešenje koje je prihvatljivo za Evropsku uniju.

Euro Blic: Vlasti u RS i dalje tvrde da neće dozvoliti ukidanje MUP-a RS, te da su takve stavove iznosili i pred Vašom Komisijom. Da li su njihovi stavovi zaista tako kategorični, što bi značilo da ih Komisija nije uvažila, ili je dogovor ipak postignut, a ovdašnja javnost obmanuta?

S obzirom da su članovi Komisije profesionalci i stručnjaci iz ove oblasti, oni su se uspeli dogovoriti o mnogim praktičnim pitanjima u reformi policije. Naprimer, ja bih rekao da je među policijskim stručnjacima u sastavu Komisije postignuta potpuna saglasnost o osnovnom principu, a to je da policija

mora biti organizovana na nivou BiH. Međutim, političari iz Republike Srpske su odbacili ovaj princip. Ja sam apsolutno i potpuno uveren da ovaj predlog predstavlja najbolji profesionalni konsenzus članova Komisije za restruktuiranje policije, a to je od izuzetnog značaja. Nisu li profesionalci ti čije bi mišljenje trebalo biti najrelevantnije i najvažnije kada govorimo o organizaciji sistema javne bezbednosti u BiH? Zar policija u BiH ne bi trebala biti oslobođena neadekvatnog političkog uticaja? Nisam baš siguran da političari to razumiju u potpunosti.

Euro Blic: Ko je među predstavnicima RS bio najglasniji protivnik reforme uz ukidanje MUP-a RS, a ko je bio spreman na kompromis?

Iz poštovanja prema mojim kolegama iz Komisije ne bih želeo da komentarišem mišljenja pojedinaca. Svi članovi Komisije za restruktuiranje policije su učestvovali u njenom radu otvoreno i rukovodili su se vlastitim profesionalnim znanjem, savešću i ubeđenjima. Ako želite da saznate šta misle pojedini članovi Komisije, to ćete morati njih da pitate!

Euro Blic: Uz reformu policije često je spominjana i velika ušteda novca. Postoje li proračuni kolike su te uštede i plan kako taj novac pametnije i svrsishodnije nametnuti potrebe građana?

Prema nekim okvirnim procenama, policijskom reformom Bosna i Hercegovina bi mogla uštedeti 140 miliona KM godišnje, a od tog iznosa samo u Republici Srpskoj bilo bi uštedeno 30 miliona KM. Uzimajući u obzir ekonomsku situaciju u BiH i veliki broj građana koji žive ispod granice siromaštva, ne razumem zašto vaši političari odlažu ove reforme.

Euro Blic: U slučaju ukidanja entitetskih MUP-ova šta bi se dogodilo sa viškom radnika i ko bi se za njih morao pobrinuti?

Komisija za restruktuiranje policije nije detaljno radila na tom pitanju, i ponovo ću reći, to je nešto što bi se moralo

rešiti u domaćem političkom procesu, ali vam mogu reći da su se članovi Komisije za restrukturiranje policije složili da bi svaki policajac koji u budućnosti bude proglašen viškom trebao dobiti adekvatan socijalni paket.

Euro Blic: Može li se, uz neizgrađeno pomirenje među narodima i česte političke sukobe na relaciji Banjaluka-Sarajevo, očekivati da u buduću policiju građani imaju puno poverenje. Koliko ta policija može biti nepristrasno profesionalna u svojim svakodnevnim zadacima?

Ispitivanja su pokazala da građani nemaju poverenja u rad policije, naročito kada je u pitanju borba protiv organizovanog kriminala. Međutim, glavni problem ne počiva na pojedinačnim policajcima.

Problem je u sistemu unutar kojeg su policajci u BiH prisiljeni da rade; sistem koji policiji veže ruke u borbi protiv kriminala koji prelazi granice entiteta i kantona. Sistem u kojem kriminalci imaju više slobode kretanja od policije. Uzmite na primer oružanu pljačku blindiranog vozila na putu Banja Luka – Kneževo/Skender Vakuf u mesecu decembru prošle godine. Pažljivo je isplanirano da se ova pljačka desi na delu puta koji se nalazi u Republici Srpskoj ali najbrži prilaz ovom području zahteva prolazak kroz Federaciju BiH. Nepostojanje zajedničkog sistema komunikacija usporilo je za 45 minuta dolazak policije na mesto događaja i ova banda je pobjegla sa 2 miliona KM.

Jedini način da se poveća poverenje građana je postizanjem rezultata a vaši političari su ti koji sada treba da pomognu policiji da se suprotstavi kriminalu i preko unutrašnjih barijera. Možete biti sigurni da se kriminalci ne zaustavljaju na entitetskim granicama.

Euro Blic: Smatrate li da je insistiranjem da nadležnost nad policijom u BiH preuzme isključivo država prekršen Dejtonski mirovni sporazum, kao i Ustavi BiH i RS u kojima stoji da ta

nadležnosti pripada entitetima?

Naš rad je usmeravao mandat Komisije za restruktuiranje policije – da se predloži efikasan, dobro organizovan i ekonomičniji sistem rada policije. Tačno je da reforma policije zahteva promene, za koje bi bilo potrebno da država BiH ima zakonodavnu i budžetsku nadležnost u policijskim pitanjima. Dejtonski sporazum predviđa donošenje ovih promena kroz demokratski proces u skladu sa Ustavom. Unutar Komisije, naša prvenstvena briga je bila potreba za efikasnim sprovođenjem zakona. Mislim da niti mi, a niti Evropska unija, ne možemo prihvatiti ništa manje od toga.